

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ**

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΜΑΙΟΥ 2025

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΘΕΜΑ Α

Σύμφωνα με την Δρ. Πομιεχόφσκα, η ανθρώπινη δημιουργικότητα θεμελιώνεται στην συνδυαστική και πρωτότυπη σκέψη που αξιοποιεί και κατακτημένες γνώσεις. Παρότι έχει αποδεδειγμένα συμβάλει στην επιστημονική πρόοδο, η διαδικασία παραγωγής της παραμένει ασαφής και απαιτεί τη διερεύνηση της γλωσσικής ανάπτυξης. Η ερευνήτρια πιστεύει ότι, ενώ η δημιουργικότητα έχει ταυτιστεί με την καλλιτεχνική και επιστημονική έκφραση στην ενήλικη ζωή, η ικανότητα αυτή ξεκινά από τη βρεφική ηλικία. Συνεπώς, πρέπει να εξεταστούν οι συνθήκες ζωής, οι γενετικοί, κοινωνικοί και μορφωτικοί παράγοντες που εμποδίζουν τη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών.

ΘΕΜΑ Β

- B1.** α. Σωστό
β. Σωστό
γ. Λάθος
δ. Λάθος
ε. Σωστό

B2. Ανάμεσα στα γλωσσικά χαρακτηριστικά του επιστημονικού λόγου μπορούμε να επισημάνουμε τα παρακάτω στο κείμενο που εξετάζουμε:

1. Επικρατεί η κυριολεκτική χρήση της γλώσσας (“Η δημιουργικότητα νοείται ως μια διαδικασία η οποία χαρακτηρίζεται από πρωτοτυπία και αποτελεσματικότητα”). Αξιοποιώντας την αναφορική λειτουργία της γλώσσας, ο συγγραφέας επιδιώκει να εκφραστεί με σαφήνεια και απευθύνεται στην κρίση, τη νόηση του αναγνώστη προκειμένου να τον πληροφορήσει ή/και να τον πείσει λογικά.
2. Χρησιμοποιείται συστηματικά το γ’ ρηματικό πρόσωπο (“να την ορίσει κάποιος”). Η χρήση του δηλώνει την προσπάθεια του συγγραφέα να αποστασιοποιηθεί από το αντικείμενο που εξετάζει, δηλαδή το περιεχόμενο και την αξία της δημιουργικότητας. Έτσι προσδίδει στο κείμενο απροσωπία και αντικειμενικότητα.
3. Η αξιοποίηση ορολογίας/ειδικού λεξιλογίου (“αποκλίνουσα σκέψη”, “πολυαισθητηριακή εμπειρία”). Ο συγγραφέας αξιοποιεί τους συγκεκριμένους όρους προκειμένου να εκφραστεί με μεγαλύτερη ακρίβεια και να αποφύγει τη σύγχυση ή την παρερμηνεία όσων γράφει. Το χαρακτηριστικό αυτό δηλώνει επιστημονική εγκυρότητα που συνεπάγεται η καλή γνώση του θέματος και των όρων που το εκφράζουν. Επιτρέπει, τέλος, τη συνοπτική παρουσίαση των νοημάτων, χωρίς εκτενείς περιφράσεις.
4. Το πλήθος των αφηρημένων εννοιών / ονοματοποίηση (“στην ανάπτυξη της φαντασίας, την κατανόηση σύνθετων εννοιών και την ανάληψη πρωτοβουλιών”). Η χρήση τους δηλώνει την αφαιρετική σκέψη του συγγραφέα.

Όλα τα προηγούμενα χαρακτηριστικά δίνουν στον λόγο το τυπικό-ουδέτερο ύφος που χαρακτηρίζει το επιστημονικό κείμενο.

[Ζητούνται δύο]

B3. α. Ο τίτλος του κειμένου 2 είναι επικοινωνιακά αποτελεσματικός για τους ακόλουθους λόγους:

1. Διατυπώνεται ως ολοκληρωμένη πρόταση. Έτσι ο αναγνώστης προιδεάζεται για το θέμα του άρθρου (“δημιουργικότητα”) και την κύρια/κεντρική ιδέα/θέση που

θα παρουσιαστεί (“αρχίζει από την κούνια”). Επομένως, ο τίτλος χαρακτηρίζεται από σαφήνεια.

2. Προκαλεί το ενδιαφέρον του αναγνώστη χάρη στη μεταφορά “αρχίζει από την κούνια”. Η μεταφορά δίνει τόνο χιουμοριστικό και ανάλαφρο.
3. Η υπερβολή “αρχίζει από την κούνια” προκαλεί έκπληξη στον αναγνώστη, επομένως εντείνει και με αυτόν τον τρόπο το ενδιαφέρον του για το άρθρο. Μάλιστα η χρήση της Οριστικής “αρχίζει” δηλώνει τη βεβαιότητα της αρθρογράφου ότι αυτό που μας προκαλεί έκπληξη πράγματι συμβαίνει.

B3. β. Θα πρέπει, επομένως, να μελετηθούν (από εμάς) οι συνθήκες εκείνες από τις οποίες επηρεάζεται αρνητικά η ανάπτυξη των δημιουργικών γνωστικών ικανοτήτων του βρέφους.

1. Η ενεργητική σύνταξη καθιστά το ύφος απλό και οικείο, γιατί είναι συνηθέστερη στην καθημερινή επικοινωνία και παραθέτει τις πληροφορίες στην αναμενόμενη σειρά (Υποκείμενο -Κατηγορημα).
Αντίθετα, η παθητική σύνταξη δηλώνει ύφος επιτηδευμένο, καθώς απαιτεί μεγαλύτερη προσπάθεια κατανόησης από τον αναγνώστη.
2. Η παθητική σύνταξη δηλώνει την αποστασιοποίηση, την αντικειμενικότητα του συντάκτη, ύφος επιστημονικό /ακαδημαϊκό, επειδή αποδίδει έμφαση στην ενέργεια (“να μελετηθούν”) και τα αποτελέσματά της (“επηρεάζεται αρνητικά η ανάπτυξη”) και όχι στο πρόσωπο που δρα.

ΘΕΜΑ Γ

Ο ήρωας προβληματίζεται, κατά τη γνώμη μου, για την απουσία δημιουργικότητας στην εργασία του. Η περιγραφή της καθημερινής συμπεριφοράς των συναδέλφων του με τις εικόνες (“καλημέρα, ύφος, μάτια”) και την απαξιωτική μεταφορά (“μπαγιάτικες φάτσες”) αισθητοποιεί τη φθορά που προκαλεί η ρουτίνα του επαγγέλματος. Ο αφηγητής εξομολογείται μάλιστα (αφήγηση σε α΄ ρήματικό πρόσωπο) την επιθυμία του να αλλάξει επάγγελμα, καθώς διαπιστώνει ότι ακόμη και

η πνευματική εργασία μπορεί να χάσει τον δημιουργικό της χαρακτήρα (χαρακτηριστική είναι η μεταφορά με το ρήμα “ έχει αποξηράνει”). Αλλά και η αναζήτηση διεξόδου στους νέους φοιτητές αποδεικνύεται μάταιη. Ο ήρωας, τελικά, εκφράζει την επιθυμία να είχε επιλέξει κάποιο χειρωνακτικό επάγγελμα. Η αντίθεση, ωστόσο (που αποδίδει το πολυσύνδετο (“ούτε, ούτε... χωνεύω”) προβάλλει την αυτοκριτική (αυτοσαρκαστική) διάθεσή του [με τις διαδοχικές αρνήσεις] και ταυτοχρόνως την παραδοχή ότι έχει παγιδευτεί στις επιλογές του.

Κατανοώ το αδιέξοδο στο οποίο βρίσκεται ο ήρωας. Αν βρισκόμουν στην ηλικία του, δεν θα τολμούσα να αλλάξω επάγγελμα, θα προσπαθούσα ωστόσο να πλουτίσω τη ζωή μου αξιοποιώντας δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο μου. Τώρα όμως που είμαι νέος/νέα θα επέλεγα εργασία με βασικό κριτήριο τη δημιουργικότητα και τη χαρά που αυτή προσφέρει.

ΘΕΜΑ Δ

Τίτλος:

Δημιουργώντας στη ζωή

ή

Δημιουργικότητα και νέοι

Πρόλογος: Πρόσφατα το σχολείο μας έλαβε μέρος σε έναν πανελλήνιο διαγωνισμό δημιουργικής έκφρασης. Ο ενθουσιασμός με τον οποίο συμμετείχαμε ανέδειξε τη σπουδαιότητα της δημιουργικής και πρωτότυπης έκφρασης σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητάς μας. Είναι απαραίτητο, λοιπόν, το σχολείο να καλλιεργήσει αυτή τη δεξιότητα.

Α' μέρος: 1) Κατανόηση του εαυτού (αυτογνωσία):

Δραστηριότητες όπως το παιχνίδι ρόλων ή η δημιουργική γραφή στην εκπαιδευτική διαδικασία επιτρέπουν στους μαθητές να εκφράσουν ικανότητες και να αποκαλύψουν συναισθήματα ώστε να συνειδητοποιήσουν την ιδιαιτερότητά τους, τις κλίσεις και τα ταλέντα τους (Κ.1) (πράγμα που αποτελεί βασικό μαθησιακό στόχο).

2) Κατανόηση του περίπλοκου κόσμου:

Η δημιουργική μάθηση καλλιεργεί νοητικές δεξιότητες του μαθητή, όπως η συνδυαστική ικανότητα, η κρίση και η πρόσληψη/εμπέδωση σύνθετων εννοιών (Κ.1), γεγονός που διευρύνει την αντίληψή του για τη σύνθετη πραγματικότητα και τη θέση του σε αυτήν. Έτσι, το σύγχρονο σχολείο προετοιμάζει τον μαθητή για την ενήλικη ζωή του.

3) Επίλυση προβλήματος:

Καλλιεργώντας την πρωτότυπη σκέψη, το σχολείο εμπλέκει ενεργά τους μαθητές στη διαδικασία μάθησης, επειδή προσφέρει εσωτερικά κίνητρα εντείνοντας έτσι τη φιλομάθειά τους.

4) Πρωτοβουλιακή δράση - ενεργός πολίτης.

Το σύγχρονο “ανοιχτό” σχολείο οφείλει να προωθήσει τη δημιουργικότητα, γιατί η εξεύρεση καινοτόμων λύσεων και προτάσεων από τον ίδιο τον μαθητή επιτρέπει τη συμμετοχή του στη σχολική πραγματικότητα και προάγει την αυτενέργειά του. Έτσι, η διαδικασία αυτή τον προετοιμάζει για την πολιτική του ενεργοποίηση.

Β' μέρος: 1) Στο σχολείο:

- επιδιώκω την επίλυση των ασκήσεων και των προβλημάτων με πιο πρωτότυπο τρόπο
- συμμετέχω σε διαγωνισμούς επιχειρηματολογίας, ρομποτικής, καινοτομίας, όποτε μας δίνεται τέτοια ευκαιρία

2) Στη χρήση του διαδικτύου:

- Εκφράζω τη δημιουργικότητά μου ως δημιουργός περιεχομένου, αξιοποιώντας εικόνες, ήχο, βίντεο, γραπτό λόγο.

3) Αναψυχή/ελεύθερος χρόνος:

- μαγειρική
- επινόηση νέων παιχνιδιών ή νέων ομαδικών δραστηριοτήτων με τους φίλους μου

4) Ενασχόληση με την τέχνη:

- συμμετέχω σε θεατρική ομάδα, μουσικό συγκρότημα, εργαστήρι δημιουργικής γραφής

5) Στην καθημερινή ζωή:

- ξαναχρησιμοποιώ παλαιότερα αντικείμενα και συσκευασίες αντί να τα πετώ στα σκουπίδια
- προσπαθώ να επιλύω προβλήματα που προκύπτουν με πιο πρωτότυπο τρόπο

Επίλογος: Είναι βέβαιο πως η αρετή της δημιουργικότητας δεν συνδέεται αποκλειστικά με την καλλιτεχνική έκφραση και την επινοητικότητα, αλλά αποτελεί σημαντική πτυχή της ολόπλευρης ανάπτυξης της προσωπικότητας του νέου. Ας γίνει, λοιπόν, το σχολείο το όχημα για ένα συναρπαστικό ταξίδι στη δημιουργία!